

ЯДЕРНА ФІЗИКА
NUCLEAR PHYSICS

УДК 539.171/539.172

<https://doi.org/10.15407/jnpae2020.04.295>

**А. Т. Рудчик^{1,*}, А. А. Рудчик¹, О. Е. Куцик¹, К. Русек², К. В. Кемпер³, Е. П'ясецькі²,
А. Столяж², А. Тшінська², Вал. М. Пірнак¹, О. А. Понкратенко¹, І. Строек⁴, Є. І. Кошій⁵,
Р. Сюдак⁶, С. Б. Сакута⁷, В. А. Плюйко⁸, А. П. Ільїн¹, Ю. М. Степаненко¹, В. В. Улещенко¹,
Ю. О. Ширма¹, В. В. Хейло¹**

¹ Інститут ядерних досліджень НАН України, Київ, Україна² Лабораторія важких іонів Варшавського університету, Варшава, Польща³ Відділ фізики, Флоридський державний університет, Таллахасі, США⁴ Національний центр ядерних досліджень, Варшава, Польща⁵ Циклотронний інститут Техаського А&М університету, Техас, США⁶ Інститут ядерної фізики ім. Г. Неводнічанського, Краків, Польща⁷ Національний дослідницький центр «Інститут Курчатова», Москва, Росія⁸ Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

*Відповідальний автор: rudchik@kinr.kiev.ua

МЕХАНІЗМИ РЕАКЦІЇ $^{12}\text{C}(^{15}\text{N}, ^{14}\text{N})^{13}\text{C}$ ПРИ ЕНЕРГІЇ 81 МеВ

Отримано нові експериментальні дані диференціальних перерізів реакції $^{12}\text{C}(^{15}\text{N}, ^{14}\text{N})^{13}\text{C}$ при енергії $E_{\text{лаб}}(^{15}\text{N}) = 81$ МеВ для основних та збуджених станів ядер ^{14}N і ^{13}C . Експериментальні дані проаналізовано за методом зв'язаних каналів реакцій (МЗКР) із включенням у схему зв'язку каналів реакцій одно- та двоступінчастих передач нуклонів і кластерів та використанням у МЗКР-розрахунках потенціалів Вудса - Саксона (WS) для вхідного і вихідних каналів реакції. Параметри потенціалу WS взаємодії ядер $^{15}\text{N} + ^{12}\text{C}$ взято з результатів раніше дослідженого пружного й непружного розсіяння іонів ^{15}N ядрами ^{12}C при енергії 81 МеВ, а параметри потенціалу WS для вихідного каналу $^{14}\text{N} + ^{13}\text{C}$ отримано в даній роботі при підгонці МЗКР-розрахунків перерізів реакції до експериментальних даних реакції $^{12}\text{C}(^{15}\text{N}, ^{14}\text{N})^{13}\text{C}$. Необхідні для МЗКР-розрахунків реакції спектроскопічні фактори (амплітуди) передаваних у реакції нуклонів і кластерів було розраховано в рамках трансляційно-інваріантної моделі 1р-оболонки. Установлено, що в даній реакції основну роль відіграють передачі нейтронів (n) та дейтронів (d). Внески в реакцію двоступінчастих передач нуклонів і кластерів незначні.

Ключові слова: експериментальні дані реакції $^{12}\text{C}(^{15}\text{N}, ^{14}\text{N})^{13}\text{C}$, одно- та двоступінчасті механізми реакції, метод зв'язаних каналів реакцій, спектроскопічні амплітуди нуклонів і кластерів.

1. Вступ

Реакції передач при взаємодії важких іонів з ядрами широко використовуються для отримання відомостей про потенціали взаємодії ядер, механізми реакцій, оболонкову та кластерну структуру ядер в основних і збуджених станах.

У даній роботі такі можливості використано при дослідженні реакцій $^{12}\text{C}(^{15}\text{N}, ^{14}\text{N})^{13}\text{C}$ і $^{12}\text{C}(^{15}\text{N}, ^{13}\text{C})^{14}\text{N}$ при енергії $E_{\text{лаб}}(^{15}\text{N}) = 81$ МеВ. Відомостей про експериментальні та теоретичні дослідження цих реакцій не виявлено в науковій літературі. Аналіз кутових розподілів диференціальних перерізів цих реакцій за сучасними моделями структури легких ядер та ядерних реакцій дає змогу отримати відомості про оболонкову та кластерну структуру ядер ^{15}N і ^{13}C та механізми одно- та двоступінчастих передач нуклонів і кластерів. Вимірювання кутових розподілів диференціальних перерізів реакції $^{12}\text{C}(^{15}\text{N}, ^{14}\text{N})^{13}\text{C}$ та отримання вищезазначених відомостей про взаємодію ядер вихідного каналу реакції та механізми реакції і було метою даної роботи.

Як зазначено в роботах [1, 2], раніше на пучку іонів ^{15}N Варшавського циклотрона U-200P при

енергії $E_{\text{лаб}}(^{15}\text{N}) = 81$ МеВ було поміряно кутові розподіли пружного й непружного розсіяння іонів ^{15}N , ^{12}C та реакції передач $^{12}\text{C}(^{15}\text{N}, X)Y$ з виходом ядер X, Y із $Z = 3 - 8$, у тому числі і продуктів реакції $^{12}\text{C}(^{15}\text{N}, ^{14}\text{N})^{13}\text{C}$.

Пружне й непружне розсіяння іонів ^{15}N ядрами ^{12}C було досліджено в роботах [1, 2]. З аналізу даних цього розсіяння за методом зв'язаних каналів реакцій (МЗКР) було отримано параметри потенціалу Вудса - Саксона (WS) взаємодії ядер $^{15}\text{N} + ^{12}\text{C}$, які використано в даній роботі при МЗКР-аналізі експериментальних даних реакції $^{12}\text{C}(^{15}\text{N}, ^{14}\text{N})^{13}\text{C}$ для вхідного каналу реакції.

Значну увагу в даній роботі приділено різноманітним одно- та двоступінчастим передачам нуклонів і кластерів, спектроскопічні амплітуди яких обчислено за трансляційно-інваріантною моделлю оболонок (ТІМО) [3]. Параметри потенціалу WS взаємодії ядер $^{14}\text{N} + ^{13}\text{C}$ вихідного каналу реакції $^{12}\text{C}(^{15}\text{N}, ^{14}\text{N})^{13}\text{C}$ отримано з МЗКР-аналізу експериментальних даних цієї реакції для основних та збуджених станів ядер ^{14}N і ^{13}C з використанням фолдінг-потенціалу (DF) взаємодії цих ядер.

© А. Т. Рудчик, А. А. Рудчик, О. Е. Куцик, К. Русек, К. В. Кемпер, Е. П'ясецькі, А. Столяж, А. Тшінська, Вал. М. Пірнак, О. А. Понкратенко, І. Строек, Є. І. Кошій, Р. Сюдак, С. Б. Сакута, В. А. Плюйко, А. П. Ільїн, Ю. М. Степаненко, В. В. Улещенко, Ю. О. Ширма, В. В. Хейло, 2020

2. Методика експерименту

Експеримент з дослідження реакцій $^{12}\text{C}(^{15}\text{N}, X)Y$ з виходом стабільних і нестабільних ядер було проведено на циклотроні U-200P Лабораторії важких іонів Варшавського університету на експериментальній установці ICARE [4] при енергії 81 MeV пучка іонів ^{15}N з використанням трьох ΔE - E -спектрометрів з кремнієвими ΔE - і E -детекторами та одного з газовим ΔE - і кремнієвим E -детекторами. У газовому детекторі використовувався стиснутий аргон. Розкид енергії іонів ^{15}N на мішені не перевищував 0,5 %. В експерименті використовувалась самопідтримна мішень ^{12}C товщиною $\sim 0,5$ мг/см².

Для накопичення та збереження спектрометричної інформації у вигляді двовимірних $\Delta E(E)$ -спектрів використовувались електронно-комп'ютерні методи ICARE та SMAN [5]. Експериментальна методика забезпечувала надійну ідентифікацію продуктів реакцій $^{12}\text{C}(^{15}\text{N}, X)Y$ із зарядами $Z = 3 - 8$ (рис. 1 у роботах [1, 2]) та за масами (рис. 1).

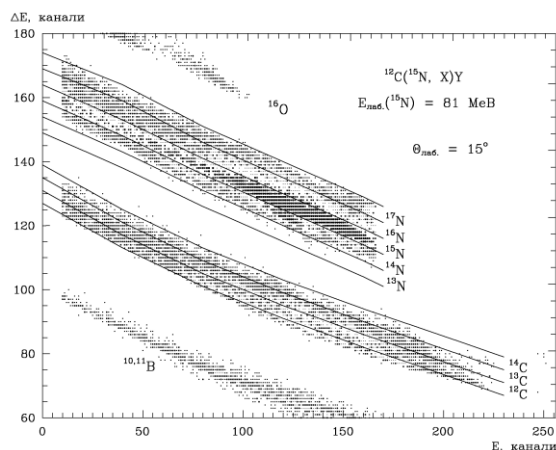

Рис. 1. Типовий $\Delta E(E)$ -спектр локусів азоту та вуглецю – продуктів реакцій $^{12}\text{C}(^{15}\text{N}, ^{14}\text{N})^{13}\text{C}$ при енергії $E_{\text{лаб}}(^{15}\text{N}) = 81$ MeV.

Для одержання енергетичних спектрів ізотопів продуктів реакцій відповідний зарядовий локус $\Delta E(E)$ -спектра розділявся на ізотопні підлокуси, які проектувались на вісь E . Отримані таким способом типові енергетичні спектри ядер ^{14}N і ^{13}C , продуктів реакцій $^{12}\text{C}(^{15}\text{N}, ^{14}\text{N})^{13}\text{C}$ та $^{12}\text{C}(^{15}\text{N}, ^{13}\text{C})^{14}\text{N}$, показано на рис. 2.

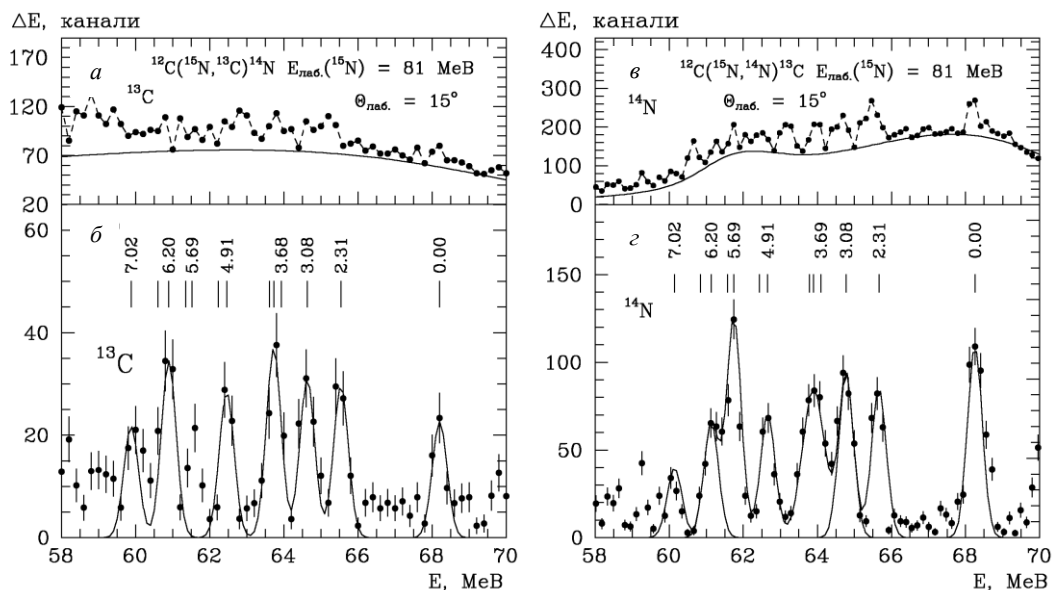

Рис. 2. Енергетичні спектри ядер ^{13}C (а, б) і ^{14}N (в, з) – продуктів реакції $^{12}\text{C}(^{15}\text{N}, ^{14}\text{N})^{13}\text{C}$ при енергії $E_{\text{лаб}}(^{15}\text{N}) = 81$ MeV для кута реєстрації $\theta_{\text{лаб}} = 15^\circ$. Суцільними кривими на (а) і (в) показано неперервні фони експериментальних спектрів від багаточастинкових реакцій, а на (б) і (з) – наближення експериментальних піків симетричними гауссіанами.

Площі гауссіанів використовувались для обчислення диференціальних перерізів реакції $^{12}\text{C}(^{15}\text{N}, ^{14}\text{N})^{13}\text{C}$. Для кутів $\theta_{\text{с.ц.м.}}(^{14}\text{N}) < 90^\circ$ використовувались енергетичні спектри ^{14}N , а спектри ^{13}C – для кутів $\theta_{\text{с.ц.м.}}(^{14}\text{N}) = 180^\circ - \theta_{\text{с.ц.м.}}(^{13}\text{C})$. Таким методом було отримано кутові розподіли перерізів реакції $^{12}\text{C}(^{15}\text{N}, ^{14}\text{N})^{13}\text{C}$ у повному кутовому діапазоні для основних та збуджених станів ядер ^{14}N і ^{13}C . Для нерозділених в експерименті станів цих ядер поміряно сумарні диференціальні перерізи реакції $^{12}\text{C}(^{15}\text{N}, ^{14}\text{N})^{13}\text{C}$.

Диференціальні перерізи реакції $^{12}\text{C}(^{15}\text{N}, ^{14}\text{N})^{13}\text{C}$ при енергії $E_{\text{лаб}}(^{15}\text{N}) = 81$ MeV поміряно для основних станів ядер ^{14}N і ^{13}C та збуджених станів 2,31 - 7,03 MeV ядра ^{14}N і збуджених станів 3,088 - 3,853 MeV ядра ^{13}C . На рис. 3 показано кутові розподіли експериментальних даних реакції $^{12}\text{C}(^{15}\text{N}, ^{14}\text{N})^{13}\text{C}$ для основних станів ядер ^{14}N і ^{13}C та збуджених станів 7,028 MeV ядра ^{14}N і 3,088 MeV ядра ^{13}C .

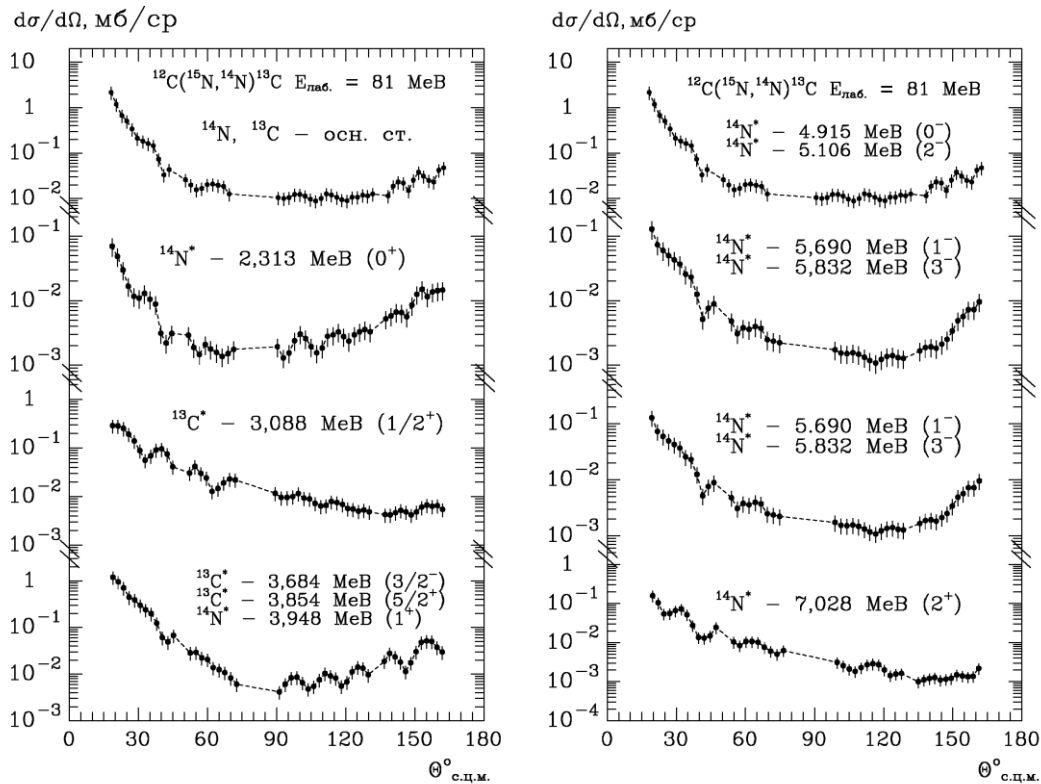

Рис. 3. Експериментальні дані диференціальних перерізів реакції $^{12}\text{C}(^{15}\text{N}, ^{14}\text{N})^{13}\text{C}$ при енергії $E_{\text{лаб}}(^{15}\text{N}) = 81$ MeB для основних та збуджених станів ядер ^{14}N і ^{13}C .

3. Аналіз експериментальних даних

Експериментальні дані реакції $^{12}\text{C}(^{15}\text{N}, ^{14}\text{N})^{13}\text{C}$ проаналізовано за МЗКР із включенням у схему зв'язку каналів пружного розсіяння ядер $^{15}\text{N} + ^{12}\text{C}$ та одно- і двоступінчастих реакцій передач нуклонів і кластерів (рис. 4).

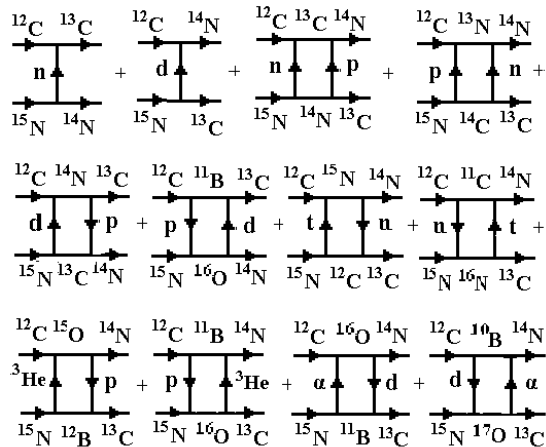

Рис. 4. Діаграми передач нуклонів і кластерів у реакції $^{12}\text{C}(^{15}\text{N}, ^{14}\text{N})^{13}\text{C}$.

Необхідні для МЗКР-розрахунків реакцій передач спектроскопічні амплітуди нуклонів і кластерів x в ядрах $A = C + x$ обчислювалися за ТІМО [3], використовуючи програму DESNA [5, 6]. Спектроскопічні амплітуди S_x для реакцій передач, діаграми яких показано на рис. 4, подано в табл. 1.

У МЗКР-розрахунках використовувалися потенціали Вудса - Саксона (WS)

$$U(r) = -V_0 \left[1 + \exp\left(\frac{r-R_V}{a_V}\right) \right]^{-1} - iW_s \left[1 + \exp\left(\frac{r-R_W}{a_W}\right) \right]^{-1} \quad (1)$$

для вхідного та вихідного каналів реакції $^{12}\text{C}(^{15}\text{N}, ^{14}\text{N})^{13}\text{C}$. Для обчислення радіусів R_V і R_W ядер P (^{14}N) і T (^{13}C) використовувалось співвідношення

$$R_i = r_i (A_P^{1/3} + A_T^{1/3}), \quad i = V, W,$$

де A_P і A_T – масові числа ядер P і T .

Для вхідного каналу $^{15}\text{N} + ^{12}\text{C}$ реакції $^{12}\text{C}(^{15}\text{N}, ^{14}\text{N})^{13}\text{C}$ було використано параметри потенціалу WS, визначені при МЗКР-аналізі експериментальних даних пружного й непружного розсіяння іонів ^{15}N ядрами ^{12}C при енергії $E_{\text{лаб}}(^{15}\text{N}) = 81$ MeB [1].

Параметри потенціалу WS взаємодії ядер $^{14}\text{N} + ^{13}\text{C}$ у вихідному каналі реакції визначено методом підгонки МЗКР-перерізів реакції $^{12}\text{C}(^{15}\text{N}, ^{14}\text{N})^{13}\text{C}$ до експериментальних даних цієї реакції. При цьому початкові значення параметрів потенціалу $^{14}\text{N} + ^{13}\text{C}$ визначено методом під-

гонки цього потенціалу до потенціалу DF взаємодії ядер $^{14}\text{N} + ^{13}\text{C}$, при розрахунках якого використано дані розподілів зарядів в ядрах ^{13}C і ^{14}N з роботи [7]. Потенціал DF взаємодії ядер $^{14}\text{N} + ^{13}\text{C}$ обчислено за допомогою програми

DFPOT [8]. Отримані значення параметрів потенціалу WS взаємодії ядер $^{14}\text{N} + ^{13}\text{C}$ подано в табл. 2. Потенціали WS та DF взаємодії ядер $^{14}\text{N} + ^{13}\text{C}$ показано на рис. 5.

Таблиця 1. Спектроскопічні амплітуди нуклонів і кластерів x в ядрах $A = C + x$

A	C	x	nL_J	S_x	A	C	x	nL_J	S_x
^{12}C	^{10}B	d	$1D_3$	1,780	25,187	^{12}B	^3He	$1P_{1/2}$	0,254 ^(a)
^{12}C	^{11}B	p	$1P_{3/2}$	-1,706 ^(a)	15,957			$1P_{3/2}$	-0,090
^{12}C	^{11}C	n	$1P_{3/2}$	-1,706 ^(a)	18,722	^{12}C	t	$2P_{1/2}$	0,380
^{13}C	^{12}C	n	$1P_{1/2}$	0,601	4,946	^{11}B	α	$2D_2$	0,435
$^{13}\text{C}_{3,08}$	^{12}C	n	$2S_1$	0,601	1,858	^{13}C	d	$2S_1$	0,248 ^(a)
$^{13}\text{C}_{3,68}$	^{12}C	n	$1P_{3/2}$	0,601	1,262			$1D_1$	0,444 ^(a)
$^{13}\text{C}_{3,85}$	^{12}C	n	$1D_{5/2}$	0,652	1,093	$^{13}\text{C}_{3,1}$	d	$2S_1$	-0,157 ^(a)
^{13}C	^{11}B	d	$2S_1$	-0,263	18,679			$1D_1$	0,435 ^(a)
			$1D_1$	-0,162		^{14}C	p	$1P_{1/2}$	-0,598
			$1D_2$	-0,485 ^(a)				$1F_{5/2}$	0,296
^{13}C	^{12}B	p	$1P_{1/2}$	0,283	17,534	^{14}N	n	$1P_{1/2}$	-1,091 ^(a)
			$1P_{3/2}$	0,801				$1P_{3/2}$	0,386
^{14}C	^{13}C	n	$1P_{1/2}$	-1,094 ^(a)	8,177	$^{14}\text{N}_{2,31}$	n	$1P_{1/2}$	0,423
^{13}N	^{12}C	p	$1P_{1/2}$	0,601	1,944	$^{14}\text{N}_{3,9}$	n	$1P_{1/2}$	-0,244 ^(a)
			$2P_{3/2}$	-0,096				$1P_{3/2}$	-0,690
			$1F_{5/2}$	-0,293 ^(a)		$^{14}\text{N}_{4,9}$	n	$1P_{1/2}$	0,423
^{14}N	^{11}C	t	$2P_{1/2}$	-0,107 ^(a)	22,737	$^{14}\text{N}_{5,1}$	n	$1P_{3/2}$	-1,157 ^(a)
			$2P_{3/2}$	-0,096		$^{14}\text{N}_{5,6}$	n	$1P_{1/2}$	-0,244 ^(a)
			$1F_{5/2}$	-0,293 ^(a)				$1P_{3/2}$	-0,690
^{14}N	^{12}C	d	$2S_1$	0,615	10,272	$^{14}\text{N}_{6,2}$	n	$1P_{1/2}$	-0,244 ^(a)
$^{14}\text{N}_{2,31}$	$^{12}\text{C}_{4,4}$	d	$1D_2$	-1,304	7,9595			$1P_{3/2}$	-0,690
$^{14}\text{N}_{3,94}$	^{12}C	d	$1D_1$	0,246	6,325	$^{14}\text{N}_{7,0}$	n	$1P_{3/2}$	-1,157 ^(a)
$^{14}\text{N}_{4,91}$	$^{12}\text{C}_{4,4}$	d	$1D_2$	-1,304	5,357	^{13}C	t	$2P_{3/2}$	-0,194
$^{14}\text{N}_{5,10}$	^{12}C	d	$1D_2$	0,246	5,167			$1F_{5/2}$	0,296 ^(a)
$^{14}\text{N}_{5,69}$	^{12}C	d	$1D_1$	0,246	4,582	^{15}N	n	$1D_{3/2}$	-0,270
$^{14}\text{N}_{5,83}$	^{12}C	d	$1D_3$	0,246	4,440	^{12}C	^3He	$2P_{1/2}$	0,380
$^{14}\text{N}_{6,20}$	^{12}C	d	$2S_1$	0,615	4,068	^{14}N	p	$1P_{1/2}$	-1,091
$^{14}\text{N}_{6,44}$	^{12}C	d	$1D_3$	0,246	3,828			$1P_{3/2}$	0,386
$^{14}\text{N}_{7,02}$	^{12}C	d	$1D_2$	0,246	3,244	^{12}C	α	$3S_0$	0,544
^{14}N	^{13}C	p	$1P_{1/2}$	-0,461	7,551	^{13}C	^3He	$2P_{1/2}$	0,910
			$1P_{3/2}$	-0,163 ^(a)		^{14}N	d	$1D_1$	1,400
^{14}N	^{13}N	n	$1P_{1/2}$	-0,461	10,553	^{15}N	p	$1P_{1/2}$	-1,461 ^(a)
			$1P_{3/2}$	-0,163 ^(a)		^{13}C	α	$2F_3$	-0,468 ^(a)
^{15}N	^{11}B	α	$2D_2$	0,435 ^(a)	10,991	^{15}N	d	$1D_2$	-0,276
								$1D_3$	-0,074 ^(a)

$$^{(a)}S_{\text{FRESCO}} = (-1)^{J_C + J_x - J_A} S_x = -S_x.$$

Таблиця 2. Параметри потенціалів взаємодії ядер

Ядра	$E_{\text{с.п.м.}}$, MeB	V_0 , MeB	r_V , фм	a_V , фм	W_S , MeB	r_W , фм	a_W , фм	Літ.
$^{15}\text{N} + ^{12}\text{C}$	36,0	195	0,790	0,750	8,0	1,250	0,750	[1]
$^{14}\text{N} + ^{13}\text{C}$	37,8	190	0,790	0,700	10,0	1,250	0,300	

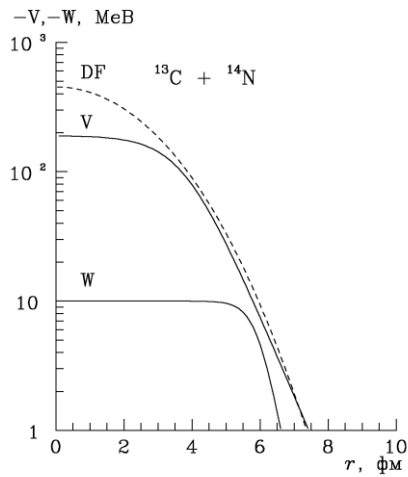

Рис. 5. Порівняння потенціалів WS і DF взаємодії ядер $^{14}\text{N} + ^{13}\text{C}$.

МЗКР-розрахунки перерізів реакції $^{12}\text{C}(^{15}\text{N}, ^{14}\text{C})^{13}\text{N}$ проводилися за допомогою програми FRESKO [9].

Експериментальні дані реакції $^{12}\text{C}(^{15}\text{N}, ^{14}\text{N})^{13}\text{C}$ при енергії $E_{\text{лаб}}(^{15}\text{N}) = 81$ МеВ для основних станів ядер ^{14}N і ^{13}C та відповідні МЗКР-перерізи показано на рис. 6 для передач (див. рис. 4) протонів (крива $\langle p \rangle$), d-кластерів (крива $\langle d \rangle$), двоступінчастих передач, $t+n$ і $n+t$ (крива $\langle tn \rangle$, когерентна сума) та $d+p$ і $p+d$ (крива $\langle dp \rangle$, когерентна сума) тощо.

Видно, що на кутах $\theta_{\text{с.п.м.}}(^{14}\text{N}) < 120^\circ$ у реакції $^{12}\text{C}(^{15}\text{N}, ^{14}\text{N})^{13}\text{C}$ домінує передача нейтронів, а на кутах $\theta_{\text{с.п.м.}}(^{14}\text{N}) > 120^\circ$ – передача d-кластерів. Внески двоступінчастих передач нуклонів і кластерів у перерізи цієї реакції незначні.

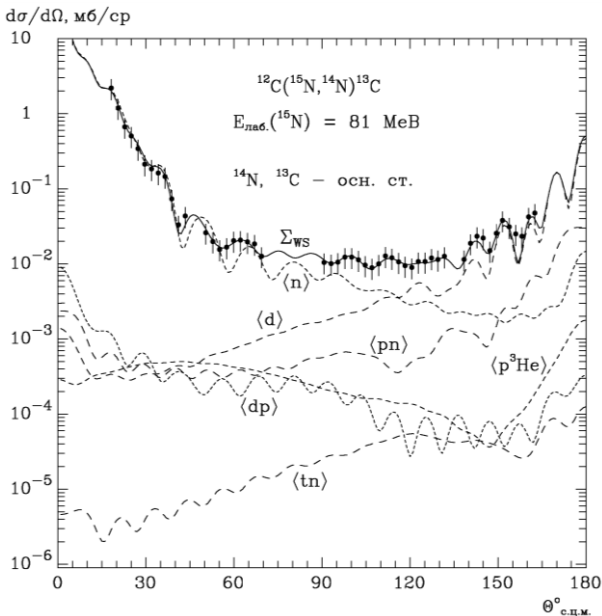

Рис. 6. Диференціальні перерізи реакції $^{12}\text{C}(^{15}\text{N}, ^{14}\text{N})^{13}\text{C}$ при енергії $E_{\text{лаб}}(^{15}\text{N}) = 81$ МеВ для основних станів ядер ^{14}N і ^{13}C . Криві – МЗКР-розрахунки для передач нуклонів і кластерів.

Кутові розподіли диференціальних перерізів реакції $^{12}\text{C}(^{15}\text{N}, ^{14}\text{N})^{13}\text{C}$ збуджених станів 2,313 МеВ ядра ^{14}N і 3,088 та 3,684 МеВ ядра ^{13}C показано на рис. 7. Штриховими кривими $\langle n \rangle$ показано МЗКР-розрахунки цих перерізів для передач нейтронів ($^{15}\text{N} = ^{14}\text{N} + n$, див. рис. 4), кривими $\langle d \rangle$ – для передач дейтронів ($^{15}\text{N} = ^{13}\text{C} + d$, див. рис. 4). Суцільними кривими Σ показано когерентні суми цих двох передач, які задовільно описують експериментальні дані. Видно, що в реакції $^{12}\text{C}(^{15}\text{N}, ^{14}\text{N})^{13}\text{C}$ основну роль відіграють передачі нейтронів.

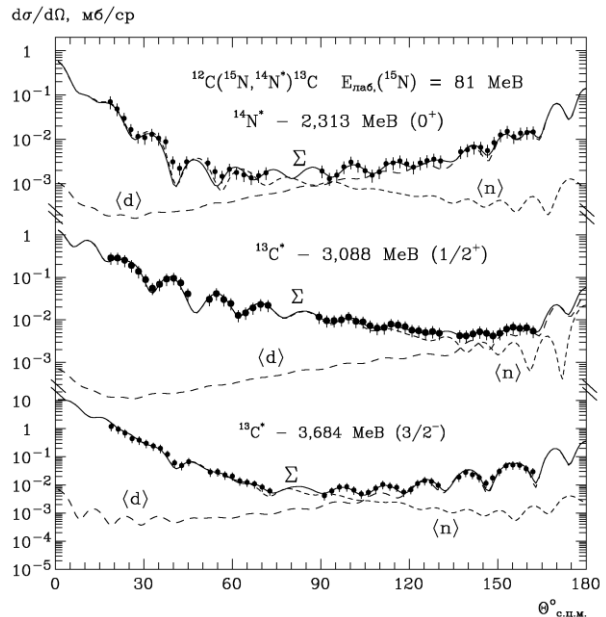

Рис. 7. Диференціальні перерізи реакції $^{12}\text{C}(^{15}\text{N}, ^{14}\text{N})^{13}\text{C}$ при енергії $E_{\text{лаб}}(^{15}\text{N}) = 81$ МеВ для збуджених станів ядер ^{14}N і ^{13}C . Криві – МЗКР-розрахунки для передач нуклонів і кластерів.

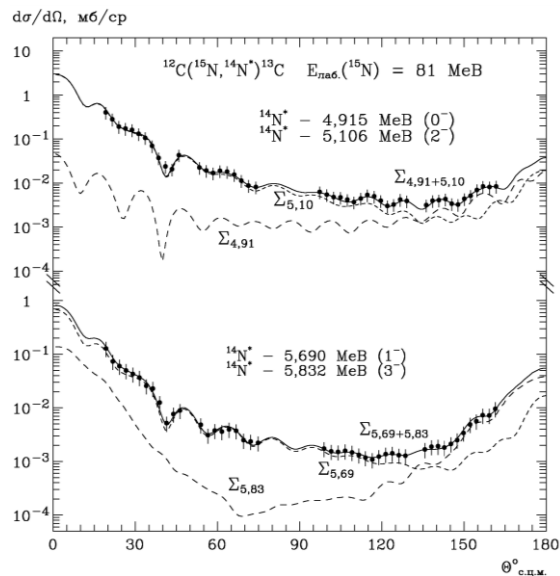

Рис. 8. Диференціальні перерізи реакції $^{12}\text{C}(^{15}\text{N}, ^{14}\text{N})^{13}\text{C}$ при енергії $E_{\text{лаб}}(^{15}\text{N}) = 81$ МеВ для збуджених станів ядер ^{14}N . Криві – МЗКР-розрахунки для передач нуклонів і кластерів.

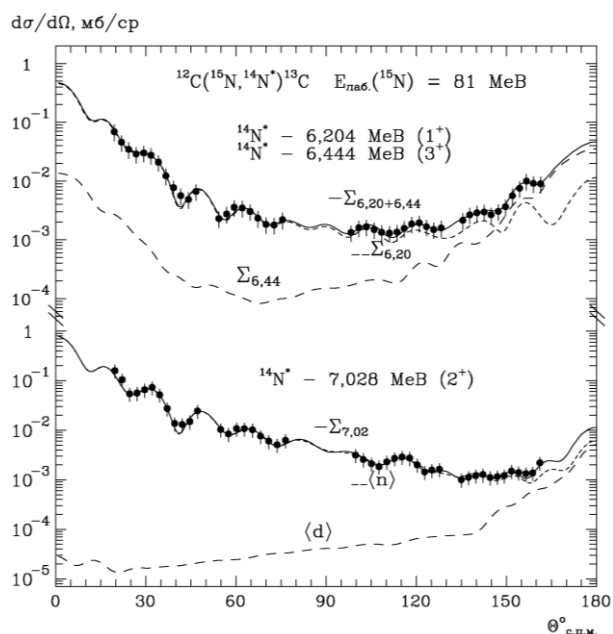

Рис. 9. Диференціальні перерізи реакції $^{12}\text{C}(^{15}\text{N}, ^{14}\text{N})^{13}\text{C}$ при енергії $E_{\text{лаб}}(^{15}\text{N}) = 81$ МеВ для збуджених станів ядер ^{14}N . Криві – МЗКР-розрахунки для передач нуклонів і кластерів.

Кутові розподіли диференціальних перерізів реакції $^{12}\text{C}(^{15}\text{N}, ^{14}\text{N})^{13}\text{C}$ для збуджених станів 4,915 - 7,028 МеВ ядра ^{14}N показано на рис. 8 і 9.

4. Основні результати та висновки

У даній роботі отримано нові експериментальні дані диференціальних перерізів реакції $^{12}\text{C}(^{15}\text{N}, ^{14}\text{N})^{13}\text{C}$ при енергії $E_{\text{лаб}}(^{15}\text{N}) = 81$ МеВ для основних та збуджених станів ядер ^{14}N і ^{13}C . Експериментальні дані проаналізовано за МЗКР із включенням у схему зв'язку каналів реакцій одно- та двоступінчастих передач нуклонів і кластерів.

З аналізу експериментальних даних реакції отримано параметри потенціалу WS взаємодії ядер $^{14}\text{N} + ^{13}\text{C}$ в основних і збуджених станах та інформацію про механізми цієї реакції. Установлено, що в реакції $^{12}\text{C}(^{15}\text{N}, ^{14}\text{N})^{13}\text{C}$ основну роль відіграють передачі нейтронів.

Отримано відомості про оболонкову та кластерну структуру ядер $^{14,15}\text{N}$ і ^{13}C . Обчислено спектроскопічні амплітуди нуклонів і кластерів у цих ядрах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ / REFERENCES

1. А.Т. Рудчик, А.А. Рудчик, О.Е. Куцик та ін. Пружне і непружне розсіяння іонів ^{15}N ядрами ^{12}C при енергії 81 МеВ. *Ядерна фізика та енергетика* 19(3) (2018) 210. / А.Т. Rudchik, А.А. Rudchik, О.Е. Kutsyk. Elastic and inelastic scattering of ^{15}N ions by ^{12}C nuclei at energy 81 MeV. *Yaderna Fyzyka ta Energetyka (Nucl. Phys. At. Energy)* 19(3) (2018) 210. (Ukr)
2. А.Т. Рудчик, А.А. Рудчик, О.Е. Kutsyk et al. Elastic and inelastic scattering of ^{15}N ions by ^{12}C at 81 MeV and the effect of transfer channels. *Acta Phys. Polon. B* 50 (2019) 753.
3. Yu.F. Smirnov, Yu.M. Tchuvil'sky. Cluster spectroscopic factors for the p -shell nuclei. *Phys. Rev. C* 15 (1977) 84.
4. E. Piasecki et al. *Project ICARE at HIL* (Warsaw: Heavy Ion Laboratory, 2007) 38 p.
5. А.Т. Рудчик, Ю.М. Чуви́льський. Вычисление спектроскопических амплитуд для произвольных ассоциаций нуклонов в ядрах 1p-оболочки (программа DESNA). Препр. Ин-та ядерных исслед. АН УССР. КИЯИ-82-12 (Киев, 1982) 27 с. / А.Т. Rudchik, Yu.M. Tchuvil'sky. Calculation of spectroscopic amplitudes for arbitrary associations of nucleons in 1p-shell nuclei (program DESNA). Prepr. of the Institute for Nucl. Res., AS UkrSSR. KINR-82-12 (Kyiv, 1982) 27 p. (Rus)
6. А.Т. Рудчик, Ю.М. Чуви́льський. Спектроскопические амплитуды многонуклонных кластеров в ядрах 1p-оболочки и анализ реакций многонуклонных передач. УФЖ 30(6) (1985) 819. / А.Т. Rudchik, Yu.M. Tchuvil'sky. Spectroscopic amplitudes of multinucleon clusters in 1p-shell nuclei and analysis of multinucleon transfer reactions. *Ukrainian Journal of Physics* 30(6) (1985) 819. (Rus)
7. H. De Vries, C. W. De Jager, C. De Vries. Nuclear charge-density-distribution parameters from elastic electron scattering. *Atomic Data and Nuclear Data Tables* 36 (1987) 495.
8. J. Cook. DF POT: a program for the calculation of double folded potentials. *Comp. Phys. Com.* 25 (1982) 125.
9. I.J. Thompson. Coupled reaction channels calculations in nuclear physics. *Comp. Phys. Rep.* 7 (1988) 167.

А. Т. Rudchik^{1,*}, А. А. Rudchik¹, О. Е. Kutsyk¹, К. Rusek², К. W. Kemper³, Е. Piasecki², А. Stolarz², А. Trzcíńska², Val. M. Pirnak¹, О. А. Ponkratenko¹, I. Strojek⁴, Е. I. Koshchiy⁵, R. Siudak⁶, S. B. Sakuta⁷, V. A. Plujko⁸, А. Р. Пуйн¹, Yu. M. Stepanenko¹, V. V. Uleshchenko¹, Yu. O. Shyrma¹, V. V. Kheilo¹

¹ Institute for Nuclear Research, National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

² Heavy Ion Laboratory, Warsaw University, Warsaw, Poland

³ Physics Department, Florida State University, Tallahassee, USA

⁴ National Institute for Nuclear Research, Warsaw, Poland

⁵ *Cyclotron Institute, Texas A&M University, College Station, USA*⁶ *H. Niewodniczanski Institute of Nuclear Physics, Krakow, Poland*⁷ *Russian Research Centre "Kurchatov Institute", Moscow, Russia*⁸ *Taras Shevchenko Kyiv National University, Kyiv, Ukraine*

*Corresponding author: rudchik@kinr.kiev.ua

 $^{12}\text{C}(^{15}\text{N}, ^{14}\text{N})^{13}\text{C}$ REACTION MECHANISMS AT ENERGY 81 MeV

The new experimental data of the $^{12}\text{C}(^{15}\text{N}, ^{14}\text{N})^{13}\text{C}$ reaction cross-sections at the energy $E_{\text{lab}}(^{15}\text{N}) = 81$ MeV were measured for the ground and excited states of ^{14}N and ^{13}C nuclei. The experimental data were analyzed within the coupled-reaction-channels method (CRC) using channels-coupling scheme with the $^{15}\text{N} + ^{12}\text{C}$ elastic scattering and one- as well as two-step transfers of nucleons and clusters performing CRC-calculations with the Woods - Saxon potentials (WS) for the entrance and exit reaction channels. The WS potential parameters for the $^{12}\text{C} + ^{15}\text{N}$ nuclear interaction were taken from the previously studied elastic and inelastic scattering of ^{15}N ions by ^{12}C nuclei at the energy 81 MeV, when as deduced previously from CRC-analysis of the $^{15}\text{N} + ^{12}\text{C}$ elastic and inelastic scattering data, when as the WS potential parameters for the $^{14}\text{N} + ^{13}\text{C}$ reaction exit channel were deduced from fitting of the $^{12}\text{C}(^{15}\text{N}, ^{14}\text{N})^{13}\text{C}$ reaction data. The spectroscopic factors (amplitudes) of transferred in the reaction nucleons and clusters, used in the CRC-calculations, were computed within translational invariant shell model of 1p-shell. It was found, that transfers of neutrons (n) and deuterons (d) dominate in this reaction. Multi-step transfers of nucleons and clusters give small contributions to the reaction data.

Keywords: nuclear reaction $^{12}\text{C}(^{15}\text{N}, ^{14}\text{N})^{13}\text{C}$ data, one- and two-step mechanisms of the reaction, coupled-reaction channels method, spectroscopic amplitudes of nucleons and clusters.

Надійшла/Received 10.08.2020